

J. Cuda

"Działalność instytutu Anthropos w dziedzinie lingwistyki, etnologii i religioznawstwa", H. Zimonia, Pieniężno 1980 : [recenzja]

Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne 14, 373

1981

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DZIAŁALNOŚĆ INSTYTUTU ANTHROPOS W DZIEDZINIE LINGWISTYKI, ETNOLOGII I RELIGIOZNAWSTWA, pr.zb. pod red. H. Zimonia SVD, Pieniężno 1980, ss. 284

Wydana w serii „Materiały i Studia Księży Werbistów” (nr. 17) praca zbiorowa chce zapoznać czytelnika z działalnością naukową Instytutu „Anthropos” w dziedzinie lingwistyki, etnologii i religioznawstwa. Pierwszą część pracy wypełnia zasadniczo treść referatów wygłoszonych na zorganizowanym w Pieniężnie (5—6. V. 1979) Sympozjum, którym uczczono 25 rocznicę śmierci ks. W. Schmidta, założyciela czasopisma i Instytutu „Anthropos”. W tym kontekście zrozumiały staje się fakt, że w zapowiadany przez tytuł omówieniu działalności Instytutu swego rodzaju wspólnym punktem odniesienia całokształtu zestawionych informacji jest dorobek naukowy ks. W. Schmidta. Ta specyficzna nierozdzielność naukowej działalności Instytutu z wieloaspektowymi pracami badawczymi Schmidta jest także zauważalna w drugiej części omawianej pracy. Składające się na jej treść rozprawy z dziedziny etnologii religii i religioznawstwa są w pewnym sensie krytyczną kontynuacją naukowej spuścizny Schmidta.

Pierwszą część pracy otwiera referat J. Henningera, który jako długoletni współpracownik Schmidta przedstawia jego życiorys oraz bogatą twórczość w dziedzinie etnologii i religioznawstwa. Następnie ks. H. Zimoń omawia zagadnienie aktualności znanej z badań Schmidta teorii monoteizmu ludów pierwotnych. Dalsze artykuły zajmują się znaczeniem W. Schmidta dla badań lingwistycznych (A. Burgmann) oraz recepcją jego szkoły kulturowohistorycznej w religioznawstwie polskim (E. Pczółko—Pustelnik). Do specyficznego spotkania religioznawców „wierzących” i „niewierzących” doprowadza A. Bronk, którego filozoficzno-hermeneutyczne refleksje koncentrują się na zagadnieniu założeniowości religioznawstwa. Część pierwszą zamykają trzy artykuły (A. Vorbichler—W. Kowalak—J. Kamocki), których treść udostępnia czytelnikowi sporo interesujących wyników badań fenomenu religijności afrykańskiej i indonezyjskiej.

Druga część pracy, obok artykułów specjalistycznych, zawiera m.in. informacje o genezie, strukturze i naukowej aktywności Instytutu oraz czasopisma „Anthropos”. Czytelnik zapoznaje się także w tej części z działalnością naukowo—dydaktyczną katedry historii i etnologii religii KUL-u. Pracę zamyka zestawiona przez redaktora bibliografia artykułów i analetów opublikowanych w „Anthropos” w latach 1906—1979.

Próbując ogólnie scharakteryzować omawianą pracę, trzeba najpierw stwierdzić, że mimo specyficznej obecności wspólnego punktu odniesienia, którym jest spuścizna naukowa W. Schmidta, całokształt treściowy pracy jest dość luźnym zbiorem informacji. Obok treści specjalistyczno—naukowych występują w nim treści o charakterze ogólnoinformacyjnym. Celowość takiego zestawu treści wynika z formalnego podziału pracy, a jej publikacja w serii „Materiały i studia” uzasadnia tego rodzaju pluralizm treściowy. Wartość pracy polega więc m.in. na zestawieniu materiałów, które dla zajmujących się naukowo omawianą problematyką mogą stanowić doskonałą pomoc warsztatową ułatwiającą własne badania. Zakładając jednak, że adresatami tej pracy są nie tylko „specjaliści”, lecz także „zainteresowani czytelnicy”, wydaje się, że jej wartość mogłaby się zwiększyć, gdyby z myślą o tych drugich umieszczono w pracy jakiś artykuł syntetyzujący szkiecowo aktualny stan badań fenomenu religijności oraz ukazujący celowość tych badań w problematyce wiarygodności Objawienia chrześcijańskiego. Pluralizm informacyjny pracy zyskałby w ten sposób dodatkowe kryterium scalające, a czytelnik mógłby sobie lepiej uświadomić fakt, że zrodzony w łonie Zgromadzenia Słowa Bożego Instytut „Anthropos” nie uprawia „wiedzy dla wiedzy”...

Ks. J. Cuda